

POSTANOWIENIE

Dnia 9 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania R.M. i Stowarzyszenia [...] Oddziału Okręgowego w K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Krakowie o podleganie ubezpieczeniom społecznym i podstawę wymiaru składek, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 9 kwietnia 2025 r., skarg kasacyjnych: Stowarzyszenia [...] Oddziału Okręgowego w K. i R.M. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 14 listopada 2023 r., sygn. akt III AUa 545/19,

- 1. odmawia przyjęcia skarg kasacyjnych do rozpoznania;**
- 2. zasądza od Stowarzyszenia [...] Oddziału Okręgowego w K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) wraz z odsetkami wynikającymi z art. 98 § 1¹ kpc tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

[I.T.]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 stycznia 2019 r., VII U 1494/18, Sąd Okręgowy w Krakowie, uwzględniając odwołania wniesione przez Stowarzyszenie [...] Oddział Okręgowy w K. oraz R.M. od decyzji z dnia 2 marca 2018 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Krakowie, w pkt. I. zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego w ten sposób, że ustalił iż R.M. nie podlega obowiązkowo

ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek Stowarzyszenie [...] Oddział Okręgowy w K. w okresach objętych decyzją, a w pkt. II wyroku zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Krakowie na rzecz Stowarzyszenia [...] Oddział Okręgowy w K. kwotę 180 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie wyrokiem z dnia 14 listopada 2023 r., III AUa 545/19, po rozpoznaniu apelacji organu rentowego zmienił zaskarżony wyrok: - w pkt I w ten sposób, że oddalił odwołania; - w pkt II. w ten sposób, że zasądził od odwołującego się Stowarzyszenia [...] Oddziału Okręgowego w K. oraz R.M. na rzecz organu rentowego kwoty po 90 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 22 listopada 2023 r. do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt I.); oraz zasądził od odwołujących się na rzecz organu rentowego kwoty po 120 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego (pkt II.).

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku płatnik składek zarzucił naruszenie: a) 65 § 2 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c., b) art. 627 k.c., c) art. 734 k.c. w zw. z art. 750 k.c.; d) art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 w zw. z art. 38 ust. 1 oraz art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 9 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 2, art. 18 ust. 3, art. 20 ust. 1, art. 36 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. e i art. 81 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych; e) art. 2 i 7 oraz art. 31 ust. 3 Konstytucji RP w zw. z art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 w zw. z art. 38 ust. 1 oraz art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 9 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 2, art. 18 ust. 3, art. 20 ust. 1, art. 36 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. e i art. 81 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił przesłankami określonymi w art. 398⁹ § 1 pkt. 1, 2 i 4 k.p.c.:

W ocenie skarżącego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, bowiem zaskarżone orzeczenie narusza przepisy prawa materialnego, tj. art. 65 § 2 k.c. w zw. z art. 3531 k.c., art. 627 k.c., art. 734 k.c. w zw. z art. 750 k.c., art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 w zw. z art. 38 ust. 1 oraz art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 9 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 2, art. 18 ust. 3, art. 20 ust. 1, art. 36 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. e i art. 81 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz art. 2 i 7 oraz art. 31 ust. 3 Konstytucji RP Konstytucji RP.

Wskazane naruszenia przepisów zdaniem skarżącego miały istotny wpływ na rozstrzygnięcie Sądu drugiej instancji, a tym samym nieprawidłowe przyjęcie przez Sąd orzekający, iż umowy zawarte między ubezpieczoną i płatnikiem składek stanowią umowę o świadczenie usług, do której na podstawie art. 750 k.c. stosuje się odpowiednio przepisy o umowie zlecenia, a tym samym, iż nieuprawnione uznanie, iż umowy stanowiły tytuł podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym oraz podstawę określenia wysokości składek na poszczególne ubezpieczenia oraz związane z tym fundusze.

Skarżący podniósł, że zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza również zasadę swobody zawierania umów wyrażoną w art. 353¹ k.c.

Skarżący twierdził, że w sprawie występują istotne zagadnienie prawne, wymagające rozstrzygnięcia:

1. Granice stosowania przepisu art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w kontekście oceny stosunku zobowiązaniowego łączącego strony umowy cywilnoprawnej nawiązanego zgodnie z zasadą swobody umów wyrażoną w przepisie art. 353¹ k.c. w zw. z art. 7 w zw. z art. 2 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

2. Czy przepisy ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych dają organowi rentowemu prawo do weryfikacji i ingerencji w treść stosunków cywilnoprawnych stron zawartych zgodnie z zasadą swobody umów wyrażoną w przepisie art. 353¹ k.c., które następnie mogą stanowić tytuł do podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym oraz podstawę

określenia wysokości składek na poszczególne ubezpieczenia oraz związane z tym fundusze?,

3. Czy przepisy ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych uprawniają organ rentowy do dokonywania oceny prawnej charakteru zawieranych umów cywilnoprawnych oraz czy dokonywana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ocena i zmiana kwalifikacji umów cywilnoprawnych zawieranych przez strony nie narusza w sposób rażący podstawowych zasad konstytucyjnych, w tym przepisu art 7 oraz art. 31 ust. 3 Konstytucji RP?,

4. Czy organ rentowy w świetle ustawy systemowej może stosować przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny i wynikające z niej koncepcje dokonywanych ocen czynności prawnych, o których stanowią przepisy art 58 § 1 k.c. oraz art. 65 § 2 k.c.?

Zdaniem skarżącego istnieje także potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a i c w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 2, art. 18 ust. 1 i ust. 3, art. 41 ust. 12 i ust. 13, art. 86 ust. 2 pkt 1 i pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zakresie interpretacji, czy ZUS ma uprawnienia do zmiany kwalifikacji umowy o dzieło na umowę zlecenia czy świadczenie usług wbrew woli stron, czy przepisy te mają kompetencyjny charakter dla organów ZUS i zawierają podstawy do ingerencji w treść umów stron, zawartych zgodnie z ich wolą.

Mając na uwadze powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez uwzględnienie odwołania w całości i stwierdzenie, że R.M. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu zawartych umów ze Stowarzyszeniem [...] Oddział Okręgowy w K. oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącego kosztów postępowania za pierwszą i drugą instancję oraz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie

oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Skargę kasacyjną wniosła także ubezpieczona podnosząc, że skład orzekający Sądu drugiej instancji był sprzeczny z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. a to z uwagi na fakt, iż w składzie sądu brała udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3).

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca uzasadniła nieważnością postępowania jaką objęte było postępowanie przed Sądem drugiej instancji oraz oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej w kontekście wskazanej wyżej okoliczności wpływającej na prawo ubezpieczonej do sądu, sprawiedliwego i rzetelnego procesu oraz wydania wyroku przez sąd niezależny i bezstronny, prowadzącej do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

W związku z powyższym wniosła o uchylenie na podstawie art. 398¹⁶ § 1 k.p.c. wyroku Sądu drugiej instancji oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi w innym składzie; wstrzymanie wykonania zaskarżonego orzeczenia Sądu drugiej instancji na zasadzie art. 388 § 1 k.p.c. do czasu zakończenia postępowania kasacyjnego, wobec faktu iż w przypadku jego wykonania ubezpieczonej może grozić niepowetowana szkoda majątkowa oraz o zasądzenie na rzecz skarżącej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według właściwych przepisów.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, oddalenie skargi kasacyjnej (w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania) oraz w każdym przypadku zasądzenie od skarżącego na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniesione skargi kasacyjne nie kwalifikowały się do przyjęcia celem ich merytorycznego rozpoznania.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wyjaśniał, że jako sąd kasacyjny nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, a skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Strona wnosząca skargę kasacyjną, zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c. określającym wymogi formalne tego środka prawnego, powinna sformułować w niej wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz ze stosownym uzasadnieniem. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien zaś wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty prawne świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego konieczne jest przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Zagadnieniem prawnym jest bowiem zagadnienie, które wiąże się z określonymi przepisami prawa materialnego lub procesowego, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw.

Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne" (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 Nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 Nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Ponadto, istotnym zagadnieniem prawnym w rozmiennieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. W konsekwencji nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578; z dnia 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17, LEX nr 2495968; z dnia 10 kwietnia 2018 r., II PK 143/17, LEX nr 2525398; z dnia 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17, LEX nr 2486162; z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114).

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej i na czym rozbieżność

ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Nieodzowne jest ponadto, podobnie jak w przypadku przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14; z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).

Ustosunkowując się natomiast do przywołanej przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy stwierdzić, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego przesłanka ta wynika zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 Nr 20, poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 Nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100, czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Przy czym przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 Nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Skarżący musi więc wykazać, że następstwa

wytkniętej w skardze wadliwości postępowania i orzekania były tego rodzaju (bądź skali), że kształtowały one lub współkształtowały treść kwestionowanego w sprawie orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 lutego 1997 r., I CKN 57/96, OSNC 1997 nr 6-7, poz. 82; z dnia 24 października 2006 r., II PK 38/06, LEX nr 950620 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 marca 2006 r., I CSK 63/05, LEX nr 179971; z dnia 5 grudnia 2007 r., II PK 103/07, LEX nr 863973; z dnia 16 czerwca 2011 r., III UK 213/10, LEX nr 950436) oraz wskazać konkretne, naruszone przez sąd przepisy i przytoczyć odpowiednie argumenty wyjaśniające, dlaczego te przepisy zostały, jego zdaniem, w tak ewidentny sposób naruszone. A zatem, skoro uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania odwołujące się do przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., powinno koncentrować się na wykazaniu "oczywistości" zasadności skargi, to nie może sprowadzać się do odwołania się do uzasadnienia podstaw kasacyjnych bądź też do ich powtórzenia choćby nawet w zmodyfikowanej formie, ani być sformułowane w sposób, który wymagałby oceny ich zasadności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2018 r., IV CSK 618/17, LEX nr 2500419).

Płatnik składek nie zdołał wykazać tak rozumianych przesłanek przedsądu.

Po pierwsze należy uznać, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania obarczony jest błędem konstrukcyjnym. Skarżąca łączy bowiem przesłanki skargi kasacyjnej wskazane w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c., tymczasem Sąd Najwyższy wielokrotnie podkreślał, że to co ma świadczyć o oczywistej zasadności skargi nie może być jednocześnie ujmowane jako podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., gdyż jeżeli występuje istotne zagadnienie prawne albo poważny problem świadczący o potrzebie wykładni przepisu, to nie można jednocześnie twierdzić, że z tych samych przyczyn skarga jest oczywiście uzasadniona, jako że twierdzenie o oczywistej zasadności skargi pozostaje wówczas w kolizji z problemami prawnymi warunkującymi pierwszą i drugą podstawę przedsądu. Taka konstrukcja wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania dyskwalifikuje jego zasadność już na samym wstępie (zob. postanowienie SN z 24 czerwca 2021 r., III CSK 77/21, LEX nr 3190957).

Ponadto sformułowane przez skarżącego problemy prawne, przedstawiane jako zagadnienia prawne i uzasadniające twierdzenie o potrzebie wykładni

przepisów, nie mają przymiotu istotnych zagadnień prawnych i nie budzą poważnych wątpliwości w zakresie wykładni wskazanych przepisów prawnych, zauważyć bowiem należy, że podnoszona potrzeba wykładni przepisów prawa pokrywa się z jednym ze sformułowanych zagadnień prawnych. W ocenie Sądu Najwyższego sformułowane zagadnienia prawne mają charakter oczywisty i zostały już wyjaśnione w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy wskazał w swoim orzecznictwie, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych, który stwierdza podleganie ubezpieczeniu społecznemu, może - bez względu na nazwę umowy i jej postanowienia wskazujące na charakter stosunku prawnego, którym strony zamierzały się poddać - ustalić rzeczywisty jego charakter i istniejący tytuł ubezpieczenia. Ustalenie, że między stronami umowy o dzieło zachodzą stosunki polegające na wykonywaniu za wynagrodzeniem usług odpowiadających umowom nazwanym, zdefiniowanym w art. 734 i 758 k.c. lub właściwych umowom, do których - stosownie do art. 750 k.c. - stosuje się przepisy o zleceniu, nakazuje wydanie decyzji na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 z zastosowaniem art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 13 pkt 2 u.s.u.s. Ocena umowy z punktu widzenia art. 353¹ k.c. wymaga więc skutecznego zaprzeczenia przez organ ubezpieczeń społecznych, że układając swą relację w formie umowy o dzieło, strony ustaliły ją w sposób odpowiadający właściwości tego stosunku prawnego, i wykazania, że łączył je inny stosunek prawny (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 10 lipca 2014 r., II UK 454/13, LEX nr 1495840; z 1 lutego 2017 r., I UK 81/16, LEX nr 2242159). Wskazane przez skarżącego zagadnienia prawne, które tak naprawdę sprowadzają się do kompetencji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do podważania rodzaju łączącej strony umowy i możliwości posługiwania się przy tym konstrukcjami z zakresu prawa cywilnego, były już zatem przedmiotem rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego, a skarżący nie przywołał okoliczności uzasadniających zmianę tego poglądu.

Z pewnością nie można uznać za argument, uzasadniający przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, przywołane dwa wyroki Sądu Okręgowego w Częstochowie. Już sam skarżący zauważa, że są to wyroki sprzeczne z jednolitą linią orzecniczą. Warto zatem zwrócić uwagę, że skoro skarżący ma świadomość istnienia jednolitej linii orzeczniczej, to tym bardziej nie sposób uznać jego argumentacji o istnieniu istotnych zagadnień prawnych i potrzebie wykładni

przepisów wywołujących poważne wątpliwości. Wskazanie na istnienie dwóch wyroków sprzecznych z taką jednolitą linią orzecniczą nie uzasadnia potrzeby przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania tylko po to, aby tę utrwaloną linię orzecniczą potwierdzić.

Strona skarżąca nie przedstawiła również jakiejkolwiek argumentacji, która mogłaby uzasadniać oczywistą zasadność wniesionej skargi kasacyjnej. Argumentacja mająca przemawiać za oczywistością skargi kasacyjnej sprowadza się w istocie do polemiki ze stanowiskiem Sądu drugiej instancji i jego oceną stanu faktycznego niniejszej sprawy. Pełnomocnik skarżącego podkreśla, że nie zgadza się z zakwalifikowaniem łączącej strony w niniejszej sprawie umowy jako umowy o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy o zleceniu, jednak poza tym nie przedstawia jakichkolwiek argumentów natury prawnej, które mogłyby świadczyć o rażącym naruszeniu przez Sąd Apelacyjny przepisów prawa. Pamiętać należy, że swoboda umów wynikająca z art. 353¹ k.c. nie jest nieograniczona, strony zawierając umowę danego rodzaju muszą ukształtować jej treść w sposób odpowiadający naturze stosunku prawnego, który ta umowa ma kreować. Nie sposób zatem uznać, że strona zawarły umowę o dzieło, jeżeli stosunek prawny wykreowany przez tę umowę łączy z umową o dzieło jedynie nazwa zawartej umowy.

Skarga kasacyjna ubezpieczonej także nie zasługuje na przyjęcie do rozpoznania ze względu na powoływaną nieważność postępowania.

Należy podkreślić, że Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę z urzędu, w granicach zaskarżenia, kwestię nieważności postępowania przed sądem drugiej instancji (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z 21 listopada 1997 r., I CKN 825/97, OSNC 1998, Nr 5, poz. 81, z glosą A. Szpunara, OSP 1998, Nr 5, poz. 93; z 10 maja 2000 r., III CKN 416/98, OSNC 2000 Nr 12, poz. 220).

W niniejszej sprawie brak jest jednak jakichkolwiek podstaw do podejmowania przez Sąd Najwyższy czynności w tym zakresie z urzędu. Nie jest również tak, że samo zasygnalizowanie nieważności postępowania powoduje konieczność automatycznego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Aby tak było i skarga mogła być przyjęta do dalszego rozpoznania, sygnalizacja musi okazać się słuszna i rzeczywiście potwierdzać naruszenie przepisów

proceduralnych, których skutkiem byłaby nieważność postępowania. Z taką sytuacją nie mamy jednak do czynienia w tym przypadku. Już nawet pobieżna analiza wniosku w tym zakresie wskazuje, że strona skarżący nie ma racji.

Sąd Najwyższy wskazywał wielokrotnie, że osobą nieuprawnioną do orzekania w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. jest osoba nieposiadająca w ogóle uprawnień do tego, aby zasiadać w składzie orzekającym sądu, a więc taka, która nie została powołana na stanowisko sędziego, lub też orzekała przed powołaniem, albo po rezygnacji z urzędu, czy przejściu w stan spoczynku, albo będąc wadliwie wybrana do pełnienia funkcji ławnika. W orzecznictwie uznano, że osobą nieuprawnioną do orzekania jest też sędzia, który nie ma w ogóle delegacji do orzekania w danym sądzie, jak i ten, którego delegacja nie spełnia ustawowych wymagań warunkujących ważność i skuteczność aktu delegowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 lutego 2020 r., III CSK 225/19, LEX nr 3221336). Ponadto sprzeczność składu sądu w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, jak to wynika z niektórych orzeczeń, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3) - ale nawet w takiej sytuacji tylko wtedy (o czym zapomniał pełnomocnik strony skarżącej), kiedy wadliwość procesu powołania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2021 r., IV CZ 5/21, LEX nr 3269908; postanowienie Sądu Najwyższego z 15 września 2023 r., I CSK 4893/22, LEX nr 3611676). W rozpoznawanej sprawie taka okoliczność nie wystąpiła. Skarżący nie przeprowadził żadnego, wymaganego w takim przypadku, testu w stosunku do osoby sędziego i nie wskazał żadnych okoliczności, które mogłyby prowadzić do uwzględnienia jego wniosku. Przywołał jedynie fakt powołania sędziego przez Krajową Radę Sądownictwa po zmianach ustawowych, co jest oczywiście niewystarczające. W niniejszej sprawie przed Sądem drugiej instancji nie wystąpiła

nieważność postępowania. Podnoszona przez skarżącego kwestia została w sposób wyczerpujący wyjaśniona w postanowieniu Sądu Najwyższego z 13 lipca 2020 r. (II CSK 581/19, LEX nr 3046023).

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów oparto na art. 98 § 1 i § 1¹ k.p.c.

[l.T.]

[r.g.]